

Debat

Telefon 99353535 E-mail debat@nordjyske.dk

Adresse Langagervej 1, 9220 Aalborg Øst

» Hvordan kan det være, at vi så lystigt diskuterer, hvor mange penge staten må tage fra os, men ikke hvor meget den må indskrænke vores rettigheder?

KRISTIAN HEGAARD, retsordfører (RV), i Information

PÅ KANTEN

Fintfølende sans for form

AALTO: I begyndelsen af december blev jeg via et retrofund igen mindet om den finske arkitekt Alvar Aaltos (1898-1976) vidunderlige univers. Et eksemplar af vassen "Savoy" tegnet i 1936, der i Danmark ofte kun benævnes Aalto-vasen, lå i en genbrugsbutik og kunne erhverves for en flad 50'er.

Allerede året efter vasens fødsel, i 1937, fik den en pris på en designmesse i Paris og er siden blev mundblæst i utallige varianter af farver og størrelser. Det er den finske glasgigant Ittala, der ejer rettighederne og fortsat producerer den i hobe tal til hele verdens designskere. Da Aalto tegnede den, fortæller han, at det var bølgerne i de tusind søers land som inspirerede ham til formen.

AT AALTO var uddannet arkitekt i 1921 i Helsinki og udover at tegne møbler, lamper og vaser også er kendt for sine arkitektoniske bygningsværker er en anden sag. Som ung arkitekt vakte han opsigt som frontløber indenfor den nordiske modernisme og funktionalisme. Et miks af inspiration fra finske bondegårde i hjemlandet, svensk 1920'er-neoklassicisme samt kubistiske malerier og en næsegrus beundring for den amerikanske kollega Frank Lloyd Wright (1867-1959) førte til den internationale succes og til at være en af de finske arkitekters fyrtårne i verdenshistorien.

SAMMEN MED en gruppe samtidige nordiske arkitekter nægtede Aalto at indordne sig under datidens industrielle byggeteknikker. Målet var at skabe arkitektur ud fra kulturel kontinuitet og humanistiske værdier, dvs. at bygge videre på tidligere tiders viden om og erfaringer med arkitektur og byggeteknikker. Bag alle Aaltos værker var der samtidig en social dagsorden. Desuden havde Aalto helt formidable evner til at skabe en raffine-

ret anvendelse af naturlige lyskilder, skulpturel håndtering af rumdannelse, en udsøgt evne til at indtænke placering og omgivende landskab eller bymiljø som en harmonisk og integreret del af arkitekturen samt en uovertruffen detaljeorientering.

ALLE DISSE elementer er tydelige i Kunsten Museum of Modern Art i Aalborg. Personligt fascineres jeg igen og igen når jeg opholder mig på museet. At Aaltos dagsorden var social oplever man øjeblikkeligt når man nærmer sig indgangspartiet. Hvor fortidens museer oftest havde en høj trappe, ikke sjældent efter klassicistiske idealer, med søjler og eventuelt løver ved hver sin side, er indgangen her i lighed med arkitekterne Snøhettas løsning af indgangen ved operahuset i Oslo på niveau med plateauet lige udenfor. Den hvide facade af rektangulære, italienske carraramarmorfliser byder velkommen ind ad henholdsvis almindelige svingdøre eller dørrondeller i glas omkranset af kobber eller husker jeg forkert? Er det messing? Netop denne demokratiske indgang byder velkommen til alle mennesker. Her er der ingen høje trapper der skal overvindes.

AALTO HAVDE netop som mål at skabe bygninger der kunne berige dagligdagen for de mennesker der skulle bruge dem. Hans håb var at frembringe "ting, der er i harmoni med mennesket og er organisk tilpasset til "den lille mand på gaden", som han udtrykte det. Videre siger han et sted: "Skal arkitekturen indtage sin rolle som humanistisk kulturel kraft, behøver vi værker, der er som støbt i materialiteten selv – ord alene hjælper ikke. De må have en monumental styrke, der kan give mennesker håb, tiltro og selvdisciplin – og de må have social bevidsthed og medfølelse med den menne-

skelige tragedie. Arkitekturen må være dybt rodfæstet i stedet og i omstændigheder. Den kræver en fintfølende sans for form, og den må understøtte det menneskelige følelsesliv".

DET ER netop den helt særlige udnyttelse af dagslyset og dets muligheder for at berige kunsten, som karakteriserer museet Kunsten med de næsten skulpturelt udformede rum der møder én som museumsgæst og beriger. Den ydre og den indre kerne af værket er i harmoni; i centralhallen og i skulptursalen er der marmorgulve. I ovenlyssalene er der

grå tæpper, de samme som i sidelys-salene. Hvide murets vægge afveksles af en beklædning med vævet stof i en grå tone. Træsorterne inden døre er især ask og eg; udvendigt red-wood. Enhver dekoration af ydre og indre vægge er udeladt efter Aaltos ønske. Husets helt særlige karakteristika er en evne til mobilitet. Væggene er indrettet så de kan ændres afhængig af de skiftende udstillinger. Huset er blevet renoveret i to omgange. Senest i årene 2014-16, som åbnede for et langt større og mere tidssvarende og funktionsdygtigt museum.

» Hvorfor fik netop Aalborg en arkitektonisk perle i verdensklasse allerede i 1972?

MEN HVORFOR fik netop Aalborg en arkitektonisk perle i verdensklasse allerede i 1972? Jo det var fremgangstider. I 1958 udskrev Aalborg Kommune en arkitektkonkurrence og den blev vundet af Alvar Aalto sammen med dennes hustru Elissa Aalto og den danske arkitekt, Jean-Jacques Baruël, som arbejdede på Alvar Aaltos tegnestue på det tidspunkt. I alt 145 arkitekter deltog i konkurrencen. Museet blev opført i årene 1969-72 og jeg har ladet mig fortælle, at åbningsfesten inkluderede mennesker fra hele Danmark og fra de øvrige nordiske lande. Desuden at kasseapparatet gik i stykker på åbningsdagen, fordi 4500 mennesker ønskede at besøge museet.

AALTO STÅR dog bag en lang række andre seværdige værker. F.eks "Villa Mairea" i den lille by Noormarkku i Vest-Finland. Huset betragtes som et af århundredets vigtigste enfamiliehuse. Det blev opført i 1939 og var en bestillingsopgave fra et velhavende par, billedkunstneren Marie Ahlström og iværksætteren Harry Gullichsen. Aalto fik helt frie hænder både mht. udformning og budget og huset udstråler netop Aaltos kærlighed til og respekt for naturmaterialer, samt referencer til kulturarven fra den nordiske byggetradition krydret

med en imponerende, unik skaberkraft.

AALTOS LIVSVÆRK livsværk er dog nået langt uden for Norden. Jeg nævner i flæng enfamiliehuset i Frankrig "Maison Louis Carré" til kunstsamlerne Olga og Louis Carré. I Tyskland forestod han kulturcentret i "Wolfsburg" (1959-62) og operahuset i Essen (tegnet 1959, opført 1986-88), i Island "Nordens Hus" i Reykjavík (1965-69), i Italien kirken i Riola ved Bologna (1972-78). Selv havde jeg fornøjelsen at besøge Nordens Hus i Island i 2015, hvilket gav mange associationer til KUNSTEN i Aalborg.

Aalto modtog mange internationale hædersbevisninger, bl.a. guldmedalje fra Royal Institute of British Architects 1957 og Sonningprisen 1962. Han var formand for Finlands Akademi 1963-68.

Personligt håber jeg på at få lov til at opleve mange flere af Aaltos bygningsværker rundt omkring i verden, men ind til videre er rejselisten sat på standby. Ind til da vil jeg nyde mine erindringsbilleder og de par Savoyvaser jeg har stående på hylden.

Glædelig jul!

MARIA STENSGÅRD POULSEN fra Nibe er lektor i gymnasieskolen. Cand.mag. i kunsthistorie og dansk fra Aarhus Universitet i 2009. E-mailadresse: maria.stensgaard@hotmail.com. Hjemmeside: mariastensgaard.dk.

STATSMINISTEREN

BLANDEDE

Opkøb

Jeg opkøber gamle pelsjakker og ure. Emalje i sølv samt guld og sølv + symaskiner. Betaler i kontanter.

Ring på +47 97341887